

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1944 kl. 10 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1944/45 till försvarsberedskap vid statens järnvägar m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t å kapitalbudgeten under statens affärsverksfonder (bilaga 4, punkt 28, s. 52—55 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1944) föreslagit riksdagen att till Anläggningar för elektrisk tågdrift för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 3 700 000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t (punkt 31, s. 57 och 58) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde bli riksdagen förelagd, till Försvarsberedskap vid statens järnvägar beräkna ett investeringsanslag av 3 105 000 kronor.

I propositionen nr 79 har Kungl. Maj:t sedermera, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 11 februari 1944, med återkallande av Sitt i statsverkspropositionen framställda förslag om anvisande av ett investeringsanslag av 3 700 000 kronor till Anläggningar för elektrisk tågdrift, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1944/45 å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder, Statens järnvägar, anvisa följande investeringsanslag, nämligen

<i>dels</i> till Anläggningar för elektrisk tågdrift	kronor 6 100 000;
<i>dels ock</i> under rubriken Försvarsberedskap vid statens järnvägar till	
Vissa åtgärder för ökad försvarsberedskap	» 3 105 000,
Utvidgning av viss bangård	» 120 000,
Spåranordningar vid verkstäder	» 185 000,
Omläggning av kraftförsörjningssystemet vid malmbanan	» 3 200 000,
Skyddstekniska åtgärder	» 200 000,
Skydd för inmatningsstationer	» 1 600 000,
Skyddsrum	» 370 000.

I en inom första kammaren av herr N. Holmström väckt motion (I: 271) har hemställts, att riksdagen ville besluta att, utöver de av Kungl. Maj:t

i propositionen nr 79 föreslagna anslagen, anvisa ytterligare 3 750 000 kronor att användas för anskaffning av ånglok.

I skrivelse den 3 januari 1944 har *järnvägsstyrelsen* hemställt, att utöver det beräknade beloppet 3 105 000 kronor måtte för åtgärder till höjande av försvarsberedskapen vid statens järnvägar anvisas 14 125 000 kronor.

Sistnämnda belopp fördelar sig på följande ändamål.

Utvidgning av viss bangård	kronor	120 000
Upprustning av viss banlinje	»	2 300 000
Spåranordningar vid verkstäder	»	185 000
Omläggning av kraftförsörjningssystemet vid malmbanan	»	5 600 000
Skyddstekniska åtgärder	»	200 000
Skydd för inmatningsstationer	»	1 600 000
Skyddsrum	»	370 000
Ånglok	»	3 750 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>14 125 000</u>

Med hänsyn till innehållet i järnvägsstyrelsens skrivelse har någon närmare redogörelse för densamma icke lämnats till statsrådsprotokollet, lika litet som för de av *vattenfallsstyrelsen* och *riksräkenskapsverket* däröver avgivna utlåtandena.

Departementschefen har anfört följande.

Den ifrågasatta anskaffningen av ånglok har icke synts mig vara av den angelägenhetsgrad, att medelsanvisning för ändamålet å kapitalbudgeten nu bör ske. Detsamma gäller enligt min mening förslaget om upprustning av viss banlinje. Såvitt avser äskandena om anslag för dessa båda ändamål torde järnvägsstyrelsens framställning av den 3 januari 1944 böra överlämnas till investeringsutredningen för att tagas i övervägande vid fullgörande av utredningens uppdrag.

Anslag för övriga i järnvägsstyrelsens skrivelse avsedda ändamål ävensom för de åtgärder för ökad försvarsberedskap, för vilka redogörelse lämnats i statsverkspropositionen, torde böra anvisas å kapitalbudgeten för budgetåret 1944/45. Av det erforderliga beloppet torde 2 400 000 kronor böra anvisas under anslagsrubriken Anläggningar för elektrisk tågdrift. Då i statsverkspropositionen (kapitalbudgeten: bil. 4, punkten 28) för dylika anläggningar äskats ett anslag av 3 700 000 kronor, torde anslaget till Anläggningar för elektrisk tågdrift böra bestämmas till (3 700 000 + 2 400 000) 6 100 000 kronor. Övriga här avsedda belopp — varav sålunda för omläggning av kraftförsörjningssystemet vid malmbanan 3 200 000 kronor — torde böra anvisas under rubriken Försvarsberedskap vid statens järnvägar. Därvid böra lämpligen de hithörande ändamål, som angivits i årets statsverksproposition, sammanföras under anslagsbeteckningen Vissa åtgärder för ökad försvarsberedskap.

Anslagsbehovet för budgetåret 1944/45 för försvarsberedskap vid statens järnvägar skulle vid bifall till förslaget komma att uppgå till (3 105 000 + 120 000 + 185 000 + 3 200 000 + 200 000 + 1 600 000 + 370 000) 8 780 000 kronor. Fråga om avskrivning av detta belopp upptages i annat sammanhang av chefen för finansdepartementet.

I den i ärendet väckta motionen har under åberopande av en av järnvägsstyrelsen gjord framställning yrkats, att bland ifrågavarande anslag till försvarsberedskap vid statens järnvägar också borde upptagas ett anslag å 3 750 000 kronor för anskaffning av tio ånglok.

Ifrågavarande lokbeställning är av särskild betydelse, emedan arbetstillgången vid de verkstäder, som beröras av beställningarna, börjar vara så knapp, att avskedanden redan måst företagas. Nya sådana äro också att befara. Sedan nu arbetsstyrkan under en lång tid varit sysselsatt med tillverkningar för försvaret, skulle denna beställning från statens järnvägar öppna möjlighet att återupptaga fabrikationen av ånglok, vilket ej minst ur utbildningssynpunkt vore av stor vikt även med tanke på framtida utländska lokbeställningar för ersättning för vad som under kriget förstörts. Arbetet med ifrågavarande ånglok skulle enligt uppgift innebära sysselsättning för cirka 200 man under omkring ett års tid.

Att märka är också att statens järnvägars nuvarande ångloksbestånd är synnerligen föråldrat. Dess förnyelse har ansetts vara av värde ej endast ur militära beredskapssynpunkter utan även för tillgodoseende av lokbehovet vid kvarvarande ånglinjer liksom ock för upprätthållande av reservlokorganisationen överhuvudtaget.

Goda skäl kunna alltså anföras för denna lokbeställning ej endast av militära skäl utan också ur allmänna förnyelse- och sysselsättningssynpunkter. Utan att emellertid nu kunna på enskild motion förorda, att det erforderliga beloppet anvisas bland övriga anslag till försvarsberedskapen vid statens järnvägar vill utskottet förutsätta, att frågan av Kungl. Maj:t upptages till förnyat övervägande med hänsynstagande till de synpunkter av skilda slag, som böra läggas på densamma.

Vad angår övriga här begärda anslag har utskottet efter tagen del av den till ärendet hörande utredningen ansett sig böra tillstyrka desamma.

Med tillstyrkande alltså av förevarande proposition och med åberopande beträffande motionen vad utskottet ovan anfört får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må för budgetåret 1944/45 under statens affärsverksfonder, statens järnvägar, anvisa följande investeringsanslag, nämligen till

a) Anläggningar för elektrisk tågdrift.....	kronor	6 100 000,
b) Vissa åtgärder för ökad försvarsberedskap..	»	3 105 000,
c) Utvidgning av viss bangård.....	»	120 000,
d) Spårplaneringar vid verkstäder	»	185 000,
e) Omläggning av kraftförsörjningssystemet vid malmbanan	»	3 200 000,
f) Skyddstekniska åtgärder.....	»	200 000,

- g) Skydd för inmatningsstationer kronor 1 600 000,
 h) Skyddsrum » 370 000;

II. att motionen I: 271 må anses besvarad med vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 21 mars 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
 från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Bäcklund, Holmström, Heiding, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson, Gustav Emil Andersson, Rosenberg* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Bergström, Andersson* i Prästbol, *Persson* i Falla, *Persson* i Tidaholm, *Olsson* i Kullenbergs-
 torp, *Wallentheim, Staxäng, Åkerström, Norup* och *Malmborg*.
